

УДК 37.016
ББК 74.263
Д17

Данчук Ю. В., Кохан Т. О.

Д17 Трудове навчання. 3 клас (за підручником В. К. Сидоренка, Н. В. Котелянець, О. В. Агєєвої). — Х. : Вид. група «Основа», 2017. — 133, [3] с. — (Серія «Початкова школа. Мій конспект».)

ISBN 978-617-00-3028-3.

Посібник містить орієнтовне календарно-тематичне планування та розробки компетентнісно орієнтованих уроків трудового навчання у 3-му класі, складені відповідно до вимог оновленої навчальної програми (у редакції 2016 р.) за підручником В. К. Сидоренка, Н. В. Котелянець, О. В. Агєєвої (К. : Сичія Рік, 2013).

Зміст конспектів уроків дібраний з метою формування в учнів *предметної*, зокрема *предметно-перетворювальної компетентності* (формування узагальнених способів (алгоритмів), предметно-перетворювальної діяльності з дотримання безпечних прийомів ручної праці та економного використання матеріалів; розвитку творчих здібностей, елементів графічної грамоти, умінь працювати в команді та навичок виконання операцій з ручних технік обробки матеріалів; набуття досвіду предметно-перетворювальної та побутової практичної діяльності, алгоритмів і способів предметно-практичних дій ручними техніками для опитування в основній школі основ технологій; виховання в учнів ціннісного ставлення до себе як суб'єкта предметно-перетворювальної діяльності, шанобливого ставлення до людей праці та їхніх професій, трудових традицій українського народу та інших народів світу; формування культури виконання трудових дій) та *ключових компетентностей* (уміння вчитися; комунікативної; соціальної; здоров'язбережувальної; загальнокультурної).

Задля зручності використання всі розробки розміщені на окремих аркушах. Поля для записів дають змогу творчому вчителю, користуючись запропонованим у посібнику матеріалом, скласти власні плани-конспекти уроків курсу.

Для вчителів початкової школи.

УДК 37.016
ББК 74.263

ISBN 978-617-00-3028-3

© Данчук Ю. В., Кохан Т. О., 2016
© Корягін В. О., дизайн обкладинки, 2017
© ТОВ «Видавнича група «Основа», 2017

ЗМІСТ

Орієнтовне календарно-тематичне планування	4
Урок 1. Вступ. Правила техніки безпеки, організація робочого місця на уроці, добирання матеріалів для роботи	5
Урок 2. Засоби виразності скульптури. Робота з пластиліном. Ознайомлення з рельєфом та барельєфом. Виготовлення барельєфа «Морські мешканці»	9
Урок 3. Виготовлення із пластиліну об'ємних сюжетних композицій. Ліплення тварин. Композиція «Кішки-мишки»	12
Урок 4. Комбінування природних і пластичних матеріалів. Лісова скульптура	15
Урок 5. Комбінування природних і пластичних матеріалів. Горіхові фантазії	19
Урок 6. Силуетна витинанка «Квітка»	22
Урок 7. Силуетна витинанка. Панно «Танок метеликів»	26
Урок 8. Ажурні серветки	30
Урок 9. Дзеркальна витинанка «Дерево життя»	33
Урок 10. Мозаїка. Виготовлення контурної мозаїки «Квітка»	37
Урок 11. Мозаїка. Виготовлення контурної мозаїки «Розкішні сніжинки» (<i>колективні роботи</i>)	41
Урок 12. Мозаїка з природних та штучних матеріалів. Мозаїка на пластиліні. Виконання рельєфної композиції «Рибка»	45
Урок 13. Мозаїка на пластиліні з природних та штучних матеріалів. Ваза для квітів	48
Урок 14. Оригамі. Виготовлення композиції «Пташина родина»	51
Урок 15. Оригамі «Голуб»	54
Урок 16. Оригамі. Виготовлення новорічної листівки	58
Урок 17. Квілінг. Виконання аплікації «Зимова квітка»	62
Урок 18. Квілінг. Виконання аплікації «Гілка калини»	66
Урок 19. Виготовлення тварин у техніці квілінг. «Зоопарк»	70
Урок 20. Аплікація з тканини «Поважна киця»	74
Урок 21. Аплікація з тканини «Совеня»	77
Уроки 22–23. Подарунок для мами. Виготовлення об'ємної квітки «Гіацинт»	81
Урок 24. Декорування виробів. Писанка-витинанка	87
Урок 25. Декорування виробів. Декорування писанки	91
Урок 26. Самообслуговування. Культура харчування. Правила поведінки за столом. Сервірування столу до обіду. Складання серветок	94
Урок 27. Екскурсія до побутового комбінату в цех пошиття верхнього одягу	98
Урок 28. Самообслуговування. Оздоблення одягу та взуття. Пришивання ґудзиків з чотирма отворами	101
Урок 29. Виготовлення й оздоблення виробів об'ємної форми. Іграшка на основі циліндра або конуса	106
Урок 30. Виготовлення й оздоблення виробів об'ємної форми. Виготовлення об'ємних виробів із коробок. Виготовлення підставки для ручок та олівців	109
Урок 31. Виготовлення й оздоблення виробів об'ємної форми. Виготовлення об'ємних виробів із коробок. Колективна робота «Вулиця міста»	113
Урок 32. Виготовлення й оздоблення виробів об'ємної форми. Макетування виробів з деталей конструктора. «Роботи»	116
Урок 33. Робота з текстильними волокнами. Іграшки з помпонів	120
Урок 34. Бісероплетіння. Ланцюжок (<i>гердан</i>) «у хрестик» з бісеру	123
Урок 35. Модульне оригамі. Виконання колективних робіт	126
Додаток	130
Матеріали для копіювання	130
Література та Інтернет-ресурси	133

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

№ з/п	Тема уроку	Дата
1	Вступ. Правила техніки безпеки, організація робочого місця на уроці, добирання матеріалів для роботи	
2	Засоби виразності скульптури. Робота з пластиліном. Ознайомлення з рельєфом та барельєфом. Виготовлення барельєфа «Морські мешканці»	
3	Виготовлення із пластиліну об'ємних сюжетних композицій. Ліплення тварин. Композиція «Кішки-мишки»	
4	Комбінування природних і пластичних матеріалів. Лісова скульптура	
5	Комбінування природних і пластичних матеріалів. Горіхові фантазії	
6	Силуетна витинанка «Квітка»	
7	Силуетна витинанка. Панно «Танок метеликів»	
8	Ажурні серветки	
9	Дзеркальна витинанка «Дерево життя»	
10	Мозаїка. Виготовлення контурної мозаїки «Квітка»	
11	Мозаїка. Виготовлення контурної мозаїки «Розкішні сніжинки» <i>(колективні роботи)</i>	
12	Мозаїка з природних та штучних матеріалів. Мозаїка на пластиліні. Виконання рельєфної композиції «Рибка»	
13	Мозаїка на пластиліні з природних та штучних матеріалів. Ваза для квітів	
14	Оригамі. Виготовлення композиції «Пташина родина»	
15	Оригамі «Голуб»	
16	Оригамі. Виготовлення новорічної листівки	
17	Квілінг. Виконання аплікації «Зимова квітка»	
18	Квілінг. Виконання аплікації «Гілка калини»	
19	Виготовлення зображень тварин у техніці квілінг. «Зоопарк»	
20	Аплікація з тканини «Поважна киця»	
21	Аплікація з тканини «Совеня»	
22–23	Подарунок для мами. Виготовлення об'ємної квітки «Гіацинт»	
24	Декорування виробів. Писанка-витинанка	
25	Декорування виробів. Декорування писанки	
26	Самообслуговування. Культура харчування. Правила поведінки за столом. Сервірування столу до обіду. Складання серветок	
27	Експерсія до побутового комбінату в цех пошиття верхнього одягу	
28	Самообслуговування. Оздоблення одягу та взуття. Пришивання гудзиків з чотирма отворами	
29	Виготовлення й оздоблення виробів об'ємної форми. Іграшка на основі циліндра або конуса	
30	Виготовлення й оздоблення виробів об'ємної форми. Виготовлення об'ємних виробів із коробок. Виготовлення підставки для ручок та олівців	
31	Виготовлення й оздоблення виробів об'ємної форми. Виготовлення об'ємних виробів із коробок. Колективна робота «Вулиця міста»	
32	Виготовлення й оздоблення виробів об'ємної форми. Макетування виробів з деталей конструктора. «Роботи»	
33	Робота з текстильними волокнами. Іграшки з помпонів	
34	Бісероплетіння. Ланцюжок (<i>гердан</i>) «у хрестик» з бісеру	
35	Модульне оригамі. Виконання колективних робіт	

Примітка. У чинній навчальній програмі не передбачено сітку розподілу навчальних годин за темами програмового матеріалу, тому подане календарне планування є орієнтовним (учитель може коригувати його на власний розсуд, з урахуванням матеріально-технічного забезпечення, бажання учнів та традицій регіону).

УРОК 1. ВСТУП. ПРАВИЛА ТЕХНІКИ БЕЗПЕКИ, ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОЧОГО МІСЦЯ НА УРОЦІ, ДОБИРАННЯ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ РОБОТИ

Дата _____

Клас _____

Мета:

- **формування предметних компетентностей:** ознайомити учнів із завданнями предмета трудове навчання у 3-му класі; викликати зацікавленість до тем, що вивчатимуться протягом року; викликати потребу в набутті навичок предметно-перетворювальної діяльності; спонукати до творчості та самовдосконалення;
- **формування ключових компетентностей:**
 - уміння вчитися: викликати бажання набувати нових знань, умінь і навичок; учити визначати навчальну мету та способи її досягнення;
 - комунікативної: розвивати вміння висловлювати власні судження, ефективно спілкуватися в колективі;
 - соціальної: формувати навички співпраці в групі, уміння виконувати різні соціальні ролі;
 - загальнокультурної: виховувати працелюбність, повагу до традицій українського народу, ціннісне ставлення до себе як суб'єкта предметно-перетворювальної діяльності, шанобливе ставлення до людей праці та їхньої професії.

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: картки з кросвордами (на кожную парту); учнівські роботи, виконані в різних техніках (мозаїка, торцювання, оригамі, квілінг, аплікації з тканини, вироби з бісеру тощо).

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

1. Привітання

2. Мотивація навчальної діяльності

1) Повідомлення теми та мети уроку.

— Сьогодні у вас перший (вступний) урок трудового навчання у 3-му класі. Ви пригадаєте, як готувати робоче місце до уроку, повторите правила безпеки праці на уроках трудового навчання, дізнаєтеся, які техніки ручної праці зможете опанувати в цьому навчальному році.

2) Особистісне цілепокладання.

Опитування методом «Мікрофон»

- З якими матеріалами любите працювати?
- Якими навичками предметно-перетворювальної діяльності володієте?
- Чого особисто ви очікуєте від уроків трудового навчання в 3-му класі?
- Що саме ви хотіли б навчитися виготовляти власноруч?
- Які якості потрібно мати/розвивати в собі, щоб досягти успіху в будь-якій справі? (Наполегливість, завзятість, працьовитість, відповідальність, творчість, сумлінність...)

II. ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

1. Актуалізація та збагачення знань про працелюбність українського народу

1) Розгадування кросворда.

Учні працюють у парах. Картки з кросвордами розміщено на кожній парті.
Завдання: розгадати кросворд, назвати поняття (ключове слово кросворда), до якого українці ставилися з особливою повагою.

	1	П											
	2		Р										
	3		А										
	4									Ц			
5											Я		

1. М'яка маса із суміші порошку глини, воску та барвників, що використовують для ліплення невеликих за розміром моделей. (*Пластилін*)
2. Візерунок, складений із елементів, що повторюються в певному порядку. (*Орнамент*)
3. Вид діяльності, коли розмічають розгортки на папері та складають простіші макети виробів. (*Макетування*)
4. Вид художньої діяльності, коли зі шматочків шкіри, тканини або паперу вирізують фігурки, а потім наклеюють на основу. (*Аплікація*)
5. Зображення предмета чи деталі за допомогою лінійки, циркуля чи інших креслярських інструментів з використанням умовних позначень. (*Креслення*)

2) Доведення методом «Прес».

Завдання: викласти міркування методом «Прес» щодо працелюбності українського народу.

Наприклад:

— Я вважаю, що українці — працелюбний народ, *тому що* з давніх-давен наші пращури цінувати труд та засуджували безділля, вони дбали про красу та опатність свого житла, одягу, побуту. *Наприклад*, кожна українська жінка (*незалежно від соціального стану*) мала володіти майстерністю вишивки; традиційно житла українців відрізнялися чистотою, були завжди чепурними ззовні та прикрашеними всередині.

Отже, наші пращури власним прикладом учать нас любові до праці.

3) Робота над прислів'ями та приказками.

Завдання: пригадати прислів'я та приказки про працю; назвати та пояснити їх.

Наприклад:

- Без роботи день роком стає.
- Маленька праця краща за велике безділля.
- Дивись не на чоловіка, а на його діло.
- Бджола мала, але й та працює.
- Без охоти нема роботи.
- На дерево дивись, як родить, а на людину — як робить.
- Як дбаєш, так і маєш.
- Хочеш їсти калачі — не сиди на печі.
- Не мудруй багато, а працюй завзято.
- Усякий труд почесний.

2. Визначення основних технік, навичок роботи з яких учні набудуть у 3-му класі

1) Бесіда-актуалізація відомостей з 2-го класу.

— Пригадайте, з якими техніками роботи ви ознайомлювалися в 2-му класі. (*Аплікація, макетування, шиття*)

— Розкрийте сутність роботи в цих техніках. (*Відповіді учнів.*)

— Поясніть термін «декоративно-ужиткове мистецтво». (*Мистецтво прикрашання речей практичного застосування*)

— З якими видами декоративно-ужиткового мистецтва ви ознайомилися у 2-му класі? (*Вишивка, килимарство, декорування посуду, гончарство, витинанка*)

— Про особливості яких професій дізналися? (*Про професію гончаря, швачки, кондитера, будівельника, водія*)

2) Робота за підручником.

Завдання: розглянути 1-й форзац підручника; назвати техніки, з якими будете ознайомлюватися у 3-му класі.

(*Діти зачитують назви технік, розглядають зображення робіт, виконаних у них.*)

3) Огляд виставки робіт.

Учитель демонструє учнівські роботи, виконані в техніках мозаїка, торцювання, оригамі, квілінг, аплікації з тканини, вироби з бісеру тощо.

Діти висловлюють власні враження від побаченого.

4) Опрацювання статті «Форми й образи природи — зразок для майстра».

Учні самостійно опрацюють статтю у підручнику на с. 4, застосовуючи прийом «Читання з позначками».

Умовні позначки:

✓ — знаю;

? — нове;

! — важливе.

Час на опрацювання — 2 хв.

Обговорення виконаного.

Висновок. У цьому навчальному році третьокласники ознайомляться з новими техніками та навчатися створювати вироби, використовуючи природні форми.

3. Визначення інструментів та матеріалів для роботи

Учні об'єднуються у 2 групи та визначають: *1-ша група (хлопчики)* інструменти для роботи у зазначених вище техніках; *2-га група (дівчатка)* — матеріали для роботи.

Правила роботи у групі

- Розподіліть ролі: оберіть керівника групи; секретаря; того, хто стежитиме за часом; доповідача.
- Висловлюйтеся по черзі.
- Обговорюйте ідею, а не особу, яка її висунула. Не перебивайте одне одного. Утримуйтеся від оцінок і образ.
- Кожен учасник групи має бути залучений до роботи.

4. Повторення правил безпеки під час роботи з різними інструментами

— У 2-му класі ви працювали з ножицями, клеєм, пластиліном, обізнані з правилами безпечної роботи з ними, пригадайте їх, працюючи в групах.

Завдання для 1-ї групи: скласти правила безпечної роботи з клеєм.

Орієнтовна відповідь:

- Робоча поверхня має бути заслана клейонкою.
- Клей на поверхню основи роботи/деталей можна наносити лише пензликом.
- Наносять клей тонким шаром, від середини до країв.
- Якщо клей випадково потрапить на шкіру чи одяг, його слід негайно змити.
- Після роботи необхідно щільно закрити клей, помити пензлик та руки.

Завдання для 2-ї групи: скласти правила безпечної роботи з ножицями.

Орієнтовна відповідь:

- Під час роботи з ножицями слід поводитися дуже обережно.

- Не можна залишати їх розкритими.
- Не можна тримати ножиці вістрям догори.
- Вирізуючи деталі, слід повертати ножиці, а не папір.
- Не слід наближати пальці руки, якою тримаєш папір, до лінії відрізу.
- Під час різання не можна підводитися з місця.
- Передаючи ножиці, слід тримати їх за закриті леза.

Завдання для 3-ї групи: скласти правила безпечної роботи з пластиліном.

Орієнтовні відповіді учнів:

- Робоча поверхня має бути заслана клейонкою.
- Розминати і розгортати пластилін потрібно на дощечці.
- Розрізати пластилін можна стекою.
- Невикористаний пластилін слід скласти в упаковку.
- У жодному разі пластилін не можна куштувати, не слід торкатися брудними руками обличчя, очей, одягу.
- Не потрібно чіпати брудними руками зошити, книжки, щоденник — скрізь залишаться масні плями.
- Після завершення роботи з пластиліном потрібно витерти руки вологою серветкою, прибрати робоче місце.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

1. Вправа «Продовж речення»

Учням пропонують, зважаючи на тему уроку, продовжити речення.

- Я вмію...
- Я навчуся...
- Уроки трудового навчання потрібні, бо...

2. Рефлексія

Інтерв'ювання

— Що нового дізналися на уроці?

— Яка інформація була корисною?

— Що хотіли би ще почути, усвідомити про організацію роботи на уроках трудового навчання?

**УРОК 2. ЗАСОБИ ВИРАЗНОСТІ СКУЛЬПТУРИ.
РОБОТА З ПЛАСТИЛІНОМ.
ОЗНАЙОМЛЕННЯ З РЕЛЬЄФОМ ТА БАРЕЛЬЄФОМ.
ВИГОТОВЛЕННЯ БАРЕЛЬЄФА «МОРСЬКІ МЕШКАНЦІ»**

Дата _____

Клас _____

Мета:

- **формування предметних компетентностей:** ознайомити учнів із поняттями «рельєф» і «барельєф»; учити їх розрізняти; удосконалювати навички роботи з пластиліном; поглибити поняття про форму; розвивати просторову уяву, фантазію, дрібну моторику рук дітей;
- **формування ключових компетентностей:**
 - уміння вчитися:* викликати бажання набувати нових умінь і навичок; удосконалювати вміння визначати навчальну мету та способи її досягнення, оцінювати власні результати навчання;
 - комунікативної:* розвивати вміння тлумачити нові поняття, висловлювати власні думки, почуття, ефективно спілкуватися;
 - соціальної:* навчати продуктивній співпраці в колективі; формувати вміння виконувати різні соціальні ролі;
 - загальнокультурної:* виховувати любов до природи, естетичний смак, охайність у роботі.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань та набуття практичних умінь.

Основні терміни і поняття: скульптура, рельєф, барельєф.

Міжпредметні зв'язки: природознавство.

Обладнання: пластилін; стеки; дощечки; картон; вологі серветки; зразки рельєфів та барельєфів для демонстрування; презентація «Морські мешканці»; музичний супровід для проведення фізкультхвилинки та технічне забезпечення для демонстрування презентації та прослуховування музики.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Привітання

2. Перевірка готовності учнів до уроку. Упорядкування робочих місць

3. Мотивація навчальної діяльності

1) Емоційне налаштування на роботу.

Учні переглядають міні-презентацію «Морські мешканці» та слухають вірш.

На дні пісок м'який, як вата;
Ось під водою навпростець
Пливе медуза плескувата,
Слизька, м'яка, як холодець.
А там дельфіни в синіх плесах
Пливуть в спокійній череді,
Неначе чорнії колеса,
Перевертаючись в воді.
А ось в'юнкими табунцями
Маленькі рибки мерехтять,
І спинки їх над камінцями,
Немов посріблені, блищать.

(Відеоматеріал для презентації за посиланням: <https://www.youtube.com/watch?v=MlaUKRct7yQ>, <https://www.youtube.com/watch?v=u-UHfQ2yra4>)

2) Повідомлення теми уроку.

— Діти, хто будуть героями нашого уроку? (Мешканці підводного світу)

— Зобразити їх допоможе наш помічник — пластилін. (*Учитель звертає увагу дітей на тему, записану на дошці.*)

3) **Особистісне цілепокладання.**

Учні визначають особистісні завдання, закінчуючи речення.

- Я хочу навчитися...
- Я виготовлю...
- Я вдосконалю...

Учитель підсумовує сказане та формулює мету уроку.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. **Актуалізація опорних знань**

— Як називають об'ємні зображення? (*Скульптура*)

— Пластика — це мистецтво ліплення. Пригадайте вивчені прийоми ліплення. (*Розкачування, скачування, сплющування*)

— Покажіть пальчиками й долоньками, як виконувати ці прийоми ліплення. (*Діти повторюють за вчителем рухи пальчиками і долоньками, імітуючи виконання прийомів ліплення.*)

2. **Засвоєння нових знань**

1) **Визначення завдань.**

Завдання для 1-ї групи: розглянувши матеріал, уміщений на с. 8 підручника; підготувати повідомлення про рельєф як вид скульптури за планом.

1. Який вид скульптури називають рельєфом?
2. Які рельєфні форми є?
3. Де використовують рельєфні зображення?

Завдання для 2-ї групи: розглянувши матеріал, уміщений на с. 9 підручника, підготувати повідомлення про барельєф як вид скульптури за планом.

1. Який вид скульптури називається барельєфом?
2. Що зображують на барельєфах?
3. З чого виготовляють барельєфи?

2) **Об'єднання у 2 групи. Повторення правил співпраці.**

Правила роботи в групі

- Розподіліть ролі: оберіть керівника групи; секретаря; того, хто стежитиме за часом, доповідача.
- Висловлюйтеся по черзі. Не перебивайте одне одного. Утримуйтеся від оцінок і образ.
- Кожен учасник групи має бути залучений до роботи.

3) **Робота в групах.**

Час на роботу — 3 хв.

4) **Виступи представників груп.**

Час на виступ — до 1 хв.

5) **Демонстрування вчителем зразків рельєфних форм та барельєфів.**

Учні розглядають зображення. Визначають відмінності між рельєфом та барельєфом.

6) **Перевірка якості засвоєння нової інформації.**

Бліцопитування за запитаннями, що групи висвітлювали у своїх виступах.

3. **Підготовка до практичної роботи**

1) **Формулювання завдання та вибір матеріалів для роботи.**

— Який саме скульптурний твір ми виготовлятимемо? (*Барельєф*)

— Які матеріали та інструменти знадобляться в роботі? (*Картон-основа, дощечки, стеки, пластилін, серветки*)

2) Евристична бесіда.

Бесіда супроводжується демонструванням учителем зразка виконання роботи — поетапного виконання барельєфа «Морські мешканці», або переглядом аналогічних зображень у підручнику на с. 10.

— Для основи нашої роботи оберемо картон, нанесемо на нього шар пластиліну та розрівняємо його.

— Як на пластиліні намалювати контур морського мешканця? (*Контур морського мешканця намалюємо загостреною паличкою або стекою.*)

— Я хочу зобразити рибку. Ви можете вибрати іншого героя. Якого героя оберете ви?

— Чому? Чим він вам подобається?

— З яких частин складається тіло рибки? (*Тулуб, голова, хвіст*)

— Які рибки за розміром існують? (*Великі та маленькі*)

— А за формою? (*Різної форми*)

— Нехай і у вас вони будуть не схожими між собою.

— Як досягти того, щоб зображення було випуклим? (*Для того щоб зображення було випуклим, викладаємо контур тоненькою ковбаскою та наліплюємо шматочки пластиліну, розмащуючи їх стекою.*)

— Як можна прикрасити роботу? (*Можна додати водорості, каміння тощо. Готовий барельєф можна прикрасити лаком та вставити в рамку.*)

3) Повторення правил безпеки під час роботи з пластиліном.

- Робоча поверхня має бути заслана клейонкою.
- Розминати і розгортати пластилін потрібно на дощечці.
- Розрізати пластилін слід стекою.
- Невикористаний пластилін необхідно скласти в упаковку.
- У жодному разі пластилін не можна куштувати, не слід торкатися брудними руками обличчя, очей, одягу.
- Не можна чіпати брудними руками зошити, книжки, щоденник — скрізь залишаться масні плями.
- Після завершення роботи з пластиліном потрібно витерти руки вологою серветкою, прибрати робоче місце.

Фізкультхвилинка

Танцювальні рухи під пісню «Я і море» (*автор А. Сігарьова*).

4. Практична робота учнів та індивідуальна допомога вчителя (*за потреби*)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

1. Виставка та аналіз робіт учнів

Учні виставляють на спеціальній полиці біля дошки виготовлені барельєфи. Учитель (*у ролі екскурсовода*) аналізує 2–3 роботи. (*Педагог розпочинає уявну екскурсію, а учні продовжують.*)

2. Рефлексія

Опитування методом «Мікрофон»

— Що нового дізналися на уроці?

— Чого навчилися?

— Де у житті це може знадобитися на практиці?

— Чи задоволені ви власною роботою?

— Який із оглянутих на «екскурсії» барельєфів вам сподобався найбільше?

Чим саме?

Дата _____

Клас _____

УРОК 3. ВИГОТОВЛЕННЯ ІЗ ПЛАСТИЛІНУ ОБ'ЄМНИХ СЮЖЕТНИХ КОМПОЗИЦІЙ. ЛІПЛЕННЯ ТВАРИН. КОМПОЗИЦІЯ «КІШКИ-МИШКИ»

Мета:

- **формування предметних компетентностей:** ознайомити учнів зі способами ліплення об'ємної скульптури; учити третьокласників розкривати послідовність виготовлення об'ємних фігур із пластичних матеріалів; удосконалювати навички роботи з пластиліном та створення сюжетних композицій за власним задумом; розвивати просторову уяву, фантазію, спостережливість, дрібну моторику рук дітей;
- **формування ключових компетентностей:**
 - уміння вчитися:* викликати бажання набувати нових умінь і навичок; удосконалювати вміння визначати навчальну мету та способи її досягнення, оцінювати власні результати навчання;
 - соціальної:* удосконалювати навички конструктивної роботи в парі; учити дітей товариськості, доброзичливості;
 - загальнокультурної:* виховувати любов до тварин, естетичний смак, охайність у роботі.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань та набуття практичних умінь.

Міжпредметні зв'язки: природознавство.

Обладнання: пластилін; стеки; дощечки; картон; вологі серветки; зразки об'ємних скульптур для демонстрування (*на стенді/фото/екрані*); ілюстрації, фото кішки, мишки.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Привітання

2. Перевірка готовності учнів до уроку. Упорядкування робочих місць

3. Мотивація навчальної діяльності

1) Емоційне налаштування на роботу.

Учень, який підготувався заздалегідь, читає вірш.

Кіт-воркіт біля воріт
Чеше лапкою живіт.
Бігла мишка-побіганка,
Що робити по сніданку?
Кіт не знає,
Чи стояти?
Чи сіреньку доганяти?

2) Зацікавлення учнів. Створення ситуації інтриги.

— Що ви порадили б котикові та мишці? (*Діти висловлюються. Учитель допомагає їм дійти думки про те, що котику й мишці із вірша слід порадити товаришувати. Хоча, звісно, у реальному житті коти полюють на мишей.*)

— Чи є важливим для людини вміння товаришувати/співпрацювати? Чому саме? (*Учні висловлюють власні думки.*)

— Сьогодні на уроці можете попрацювати в парі з товаришем по парті та виготовити із пластиліну об'ємні фігури тварин.

3) Повідомлення теми уроку.

— Кого, на вашу думку, ми сьогодні виготовлятимемо? (*Кішок та мишок*)
Учитель повідомляє тему уроку, звертаючи увагу на запис на дошці.

4) Особистісне цілепокладання.

— Зважаючи на те, що ви знаєте тему уроку, визначте особистісні завдання, продовживши речення.

- Я хочу дізнатися...
- Я хочу навчитися...
- Я планую поліпшити вміння...
- Я буду...
- Я виготовлю...

(Заслухати думки 2–3-х учнів.)

Учитель підсумовує сказане, визначаючи мету діяльності учнів на уроці.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація опорних знань

Бліцопитування

- Яка скульптура є об'ємною?
- Назвіть серед представлених (на стенді/фото/екрані) об'ємні.
- Пригадайте прийоми ліплення.
- Назвіть способи з'єднання пластилінових деталей.

2. Пальчикова гімнастика (імітування скачування, розкачування, защипування, сплющування пластиліну)

3. Вправа «Навчаючи — вчуся»

Учні за варіантами опрацьовують матеріал про способи ліплення, уміщений на с. 12 підручника: *варіант 1* — про конструктивний спосіб ліплення; *варіант 2* — про пластичний спосіб; потім пара (учні 1-го та 2-го варіантів, які сидять поруч) обмінюються інформацією та разом (у парі) з'ясовують, який спосіб ліплення називають *комбінованим*.

4. Робота за фото мишки та кішки, уміщеними на с. 13 підручника

- Де живуть кішка та мишка? (Відповіді учнів.)
- Чому кішка живе поряд з людьми? (Міркування учнів.)
- Чому життя тварини залежить від людини? (Міркування учнів.)
- Які мультфільми про цих тварин ви знаєте? (Відповіді учнів.)
- Розгляньте фото мишки та кішки. (Учні виконують запропоноване.)
- Проаналізуйте будову тіла цих тварин, форму його складових (тулуба, шиї, голови, хвоста, лап). (Відповіді учнів.)
- Порівняйте тваринок за формою та розміром. (Відповіді учнів.)

5. Підготовка до практичної роботи

1) Складання плану виготовлення фігурок тварин.

Учням пропонують самостійно накреслити план виготовлення фігурок. Учитель допомагає дітям формулювати судження, ставлячи запитання. (Які деталі знадобляться для виготовлення мордочки тварини? Як їх виготовити? Як їх об'єднати? тощо)

2) Визначення прийомів та способів ліплення.

- Які прийоми ліплення використаємо в роботі? (Відповіді учнів.)
- Методом «Прес» обґрунтуйте використання певного способу ліплення під час виготовлення певної фігурки тварини.

Орієнтовна відповідь:

— Я вважаю, що фігурку мишки краще ліпити, використовуючи конструктивний спосіб, *тому що* тіло мишки складається з частин, які визначають характерні особливості тварини. *Наприклад*, хвостик мишки дуже довгий, спочатку доречно виліпити прийомом розкачування окрему деталь; очі та носик виліпимо з невеличких шматочків пластиліну іншого, ніж тулуб мишки, кольору.

Отже, спочатку зліпимо окремі частини, а потім з'єднаємо їх у цілу фігурку.

3) *Визначення принципів співпраці в парі.*

- Демовтеся, хто яку тварину виготовлятиме.
- За потреби, допоможіть товаришеві вчасно впоратися із завданням.
- Об'єднайте виготовлені фігури в композицію. Придумайте їй назву, сюжетну історію.
- Обговоріть спосіб презентування композиції.

4) *Повторення правил безпеки під час роботи з пластиліном.*

- Робоча поверхня має бути заслана клейонкою.
- Розминати і розгортати пластилін потрібно на дощечці.
- Розрізати пластилін слід стекою.
- Невикористаний пластилін необхідно скласти в упаковку.
- У жодному разі пластилін не можна куштувати, не слід торкатися брудними руками обличчя, очей, одягу.
- Не можна чіпати брудними руками зошити, книжки, щоденник — скрізь залишаться масні плями.
- Після завершення роботи з пластиліном потрібно витерти руки вологою серветкою, прибрати робоче місце.

Фізкультхвилинка

Наполегливо трудились
І, напевно, вже стомились.
Тож давайте для розрядки
Зробим кілька вправ зарядки.
Раз! — підняли руки вгору.
Два! — нагнулися додолю.
Три! — повернулись вправо, вліво,
На «чотири» — ми присіли.
Похитали головою,
Ще й притупнули ногою.
Пальчиками повертіли
І за парти тихо сіли.

6. Практична робота учнів у парах та допомога вчителя (за потреби)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

1. Виставка та аналіз робіт учнів

Учні виставляють створені композиції та захищають їх, розповідаючи придумані історії про тварин.

2. Рефлексія

Опитування методом «Мікрофон»

- Чи виконали ви завдання, визначені для себе на початку уроку?
- Що нового дізналися на уроці?
- Чого навчилися?
- Чи сподобалося вам працювати в парах?
- За що саме в роботі на цьому уроці ви можете подякувати своєму товаришеві по парті? Чого побажати?